

„Ontslag dr. Steenblok onwettig; schorsing ds. Kok onzorgvuldig”

Kerkredactie

Gereformeerde Gemeenten houden symposium rond eeuwfeest

DORDRECHT - De tegenstellingen in de Gereformeerde Gemeenten in de oorlogsjaren en in de jaren daarna zijn niet op de juiste wijze behandeld. De gevolgde procedure rond de afzetting van ds. Kok was aanvechtbaar. En bij het ontslag van dr. Steenblok als docent van de Theologische School zijn ernstige beleidsfouten gemaakt. „Dat ontslag was in strijd met de eigen regels van de kerk en moet daarom onwettig worden genoemd.”

Dat zei ds. M. Golverdingen zaterdag in Dordrecht, tijdens het symposium "Gereformeerde Gemeenten na 100 jaar; ontwikkeling en positiebepaling".

Ds. Golverdingen (Boskoop) ging in zijn lezing "Bewaard en staande gehouden" onder meer in op de problemen rond ds. R. Kok (1950) en rond dr. C. Steenblok (1953). Ds. Kok vereenzelvigde, volgens de synode in januari 1950, de beloften met het aanbod van genade. Dat stond voor de synode op gespannen voet met de algemene overtuiging binnen de gemeenten dat de beloften van het genadeverbond alleen aan de uitverkorenen zijn vermaakt, terwijl de aanbieding van het Evangelie komt tot ieder die het Woord hoort.

„De gevolgde procedure was gebrekkig en aanvechtbaar”, zei ds. Golverdingen. „Dr. Steenblok had namens het curatorium de synode vervroegd bijeen geroepen, maar hij was in het geheel niet bevoegd zo'n oproep te doen. Er was geen rapport over de opvattingen van ds. Kok, dat de afgevaardigden konden gebruiken bij hun beraad. De preses, ds. D. L. Aangeenbrug, gaf ds. Kok geen gelegenheid meer om iets voor te lezen uit een boekje van de broeders Erskine en J. Fisher, dat het aanbod van de genade vertolkte. Elke nadere fundering van de uitspraak in Schrift en belijdenis ontbrak in de acta van de synode. De behandeling van de Veenendaalse predikant was beslist onzorgvuldig.”

Op de generale synode van 1953 werd er scherpe kritiek op dr. Steenblok als docent geuit. De preses, ds. A. Verhagen, onthield hem de mogelijkheid om iets tot zijn verdediging te zeggen. Er was, volgens ds. Golverdingen, sprake van „een brede en verwarde bespreking.” „De synode ging bij het ontslag van dr. Steenblok voorbij aan de eigen statuten dat bij benoeming of ontslag van docenten vooraf het oordeel van het College van Curatoren moest zijn ingewonnen.”

Vervolgens maakte de synode „een ernstige beleidsfout”. De vergadering werd niet verdaagd. Evenmin werd een commissie van onderzoek ingesteld. Uiteindelijk ging de synode over tot een schriftelijke stemming in een besloten zitting. „Daarop verlieten de predikanten Aangeenbrug, Van de Ketterij en Mallan, en de ouderlingen Hage en Bas onder luid protest de zaal. Dr. Steenblok, die geen afgevaardigde was, volgde hen. Vervolgens onthief de synode bij schriftelijke stemming dr. Steenblok van zijn functie als docent wegens diens eenzijdigheid in het geven van onderwijs.”

In het licht van de geschiedenis kon ds. Golverdingen niet anders oordelen dan dat het ontslag van dr. Steenblok werd geforceerd. „Het ontslag was in strijd met de eigen regels van de kerk en moet daarom onwettig worden genoemd.”

Ten aanzien van het opleidingsniveau van predikanten vindt ds. Golverdingen dat het ideaal van ds. Kersten nog niet is bereikt. „Ds. Kersten stond een volwaardige academische vorming voor ogen. Uitbouw van de Theologische School tot een kleine universiteit zal in de toekomst serieus moeten worden overwogen. Tegelijkertijd moet er ruimte blijven voor broeders die als de vissers uit Galiléa tot het ambt zijn geroepen, maar niet aan de voeten van Gamaliël hebben gezeten.”

Geloofsbeleving

Ds. A. Moerkerken, rector van de Theologische School, wees tijdens zijn lezing "Bewaren en bekeren" onder meer op een verschuiving in de geloofsbeleving van sommigen. „We zouden dit andere geestelijke klimaat kunnen omschrijven als een sterker accent op het geloof en minder nadruk op de noodzaak van de

wedergeboorte, waarbij het soms schijnt of dit laatste woord besmet is. Meer aandacht is er voor de reactie die God van de mens vraagt op de prediking, minder aandacht voor het feit dat er een wonder van God in ons leven moet gebeuren. Meer vrees voor dode lijdelijkheid dan voor menselijk activisme.”

Binnen de Gereformeerde Gemeenten verschenen de afgelopen jaren enkele publicaties die volgens ds. Moerkerken op verschillende punten aansluiten bij deze veranderde geloofsbeleving. „De besprekingen in De Saambinder zorgden op hun beurt weer voor scherpe reacties. In het proces van meningsvorming ging ook het internet met zijn mailmogelijkheden en discussiesites een soms minder fraaie rol spelen.”

Het gaat hier volgens ds. Moerkerken niet om kleinigheden. „We moeten de accenten die de verkondiging van Gods Woord in onze gemeenten altijd hebben gekenmerkt, niet verliezen. Ambtsdragers moeten zich niet te gemakkelijk wijs laten maken dat die prediking wortelt in de negentiende-eeuwse gezelschappen. En we moeten zulke dingen al helemaal niet zelf gaan verkondigen. Natuurlijk hebben onze predikanten zich altijd weer voor Gods aangezicht kritisch te bezinnen op de boodschap die zij brengen. Maar we moeten ons niet laten ontnemen wat ons dierbaar was en is. Bedenken we dat de door velen versmade en onder kritiek gestelde boodschap in de geschiedenis van ons kerkverband velen tot eeuwige zegen is geweest: er werden mensen onder tot God bekeerd en Gods kinderen werden gevoed.”

Het is, volgens ds. Moerkerken, onmogelijk om de Gereformeerde Gemeenten lief te hebben en tegelijkertijd kritiek te hebben op de prediking. „Dat kan nooit samengaan.”

Gescheurde kerk

Het symposium werd geopend door ds. J. J. van Ekeveld, preses van de lopende generale synode. Naar aanleiding van Psalm 74 sprak hij over de verwoesting van Jeruzalem. „Bij dit jubileum is er geen reden tot triomfalisme. Hebben we gewaakt zoals we moesten waken? De kerk is een gescheurde kerk. Er is verwondering om wat God heeft willen doen, er is ook beschaamdheid om wie wij geweest zijn.”

De Gereformeerde Gemeenten zijn, volgens ds. Van Ekeveld, een deeltje van de zichtbare kerk. „Maar ook al zouden de Gereformeerde Gemeenten verdwijnen, Christus houdt Zijn Kerk in stand.”

Tijdens een forum, dat geleid werd door J. H. Mauritz, werden onder meer vragen gesteld bij een stelling van ds. Moerkerken: „Met het „weten van de kandelaar” bedoelt Gods Woord het verdwijnen van Gods kinderen”. Hoe dat bedoeld was. Ds. Moerkerken: „Vaak wordt gedacht dat het Woord verdwijnt, als de kandelaar gewerd wordt. Maar in het bijbelboek Openbaring wordt met de kandelaar de zeven gemeenten genoemd, dus de gemeente in de diepe zin van het woord, de bruid van Christus. Dan kan er nog kerk worden gehouden, er wordt nog gepreekt en gecatechiseerd. Het kerkelijk leven gaat gewoon door, maar de kandelaar is weg. Dan is er geen most meer in de druiventros.”

Iemand wilde weten of het niet de roeping van de kerk is om te proberen om geslagen breuken te herstellen. Ds. Golverdingen wees op de commissie Kerkelijke eenheid en verscheidenheid die de laatste jaren gesprekken voert met andere kerken. „Wij kunnen elkaar niet ontmoeten zonder in gesprek te gaan. Dat proberen we te doen. Daarvan moeten we geen wonderen verwachten, maar dit is wel onze dure roeping.”

Kerkscheuringen zijn niet altijd alleen mensenwerk, zei ds. Moerkerken op een vraag. „Er is in iedere kerkscheuring wel iets menselijks, maar dat betekent anderzijds nog niet dat kerkelijk samengaan altijd vrucht van Gods Geest is. Er zou altijd droefheid moeten zijn over de verbreking van Jozef. Wie echter uiting geeft aan zijn droefheid over de kerkelijke gescheidenheid binnen de gereformeerde gezindte, is niet integer als hij tegelijk blij geeft van zijn afkeer van de bevindelijk gereformeerde prediking.”

Eén van de stellingen van ds. Golverdingen was: „De uitbouw van de Theologische School tot een hogeschool of universiteit is opdracht voor de toekomst”. Men wilde wel weten wat de rector, ds. Moerkerken, daarvan vond. „Zó, als stelling, vind ik het te kort door de bocht”, zei deze. „De lessen op de Theologische School moeten inderdaad op een zo hoog mogelijk peil gegeven worden. Dat is buiten kijf. Maar ik zou niet graag bij de toelating van studenten ook een criterium leggen bij het peil van de vooropleiding. Wij willen graag iets horen over iemands bekering en over iemands roeping, maar hechten minder belang aan iemands opleidingsniveau.”

Ds. Golverdingen reageerde: „Wij leggen de maatstaf minder hoog dan men in de Reformatie en in de Nadere Reformatie deed. Dat is prima, zolang we maar blijven streven naar het maximaal haalbare. Daarbij ben ik het eens met de opvatting dat er ruimte moet zijn voor een gelaagdheid in de broeders die tot de studie worden toegelaten.”

Jongeren in de gereformeerde gezindte gaan vaak op een positieve manier interkerkelijk met elkaar om. Hoe moeten we dat zien, vroeg forumleider Mauritz. Ds. Moerkerken: „Comrie zei: Zij zijn mijn vrienden die in de

bevindelijke doorleving van de drie stukken één zijn. Laten we goede interkerkelijke contacten waarderen. Maar ik hoop ook dat jongelui beseffen hoeveel ze te danken hebben aan de kerk waarin de Heere hen een plaats heeft gegeven. Het eten zal bij de burens ook wel eens lekker zijn, maar eten doe je toch het liefst thuis.”

© Reformatorisch Dagblad